

La pbd vul far politica per las generaziuns futuras

La Partida burgais-democratica dal Grischun preschenta sias finamiras electoralas

DA MARTIN CABALZAR

■ **Per la Partida burgais-democratica dal Grischun decidan las proximas elecziuns naziunalas davart lur destin. Cun il cusseglier naziunal en uffizi Duri Campell vul ella defender ses sulet sez en in parlament federal. L'accent electoral metta la pbd sin la stabilisaziun e la segirezza persistente da las ovras socialas.** Il provediment da vegliadetgna, ils problems da la tgira e la mancanza da personal qualifitgà duain esser ils accents tematics da lur politica per ils proxims onns. Il parsura *Beno Niggli* è cunscent che las elecziuns dal cussegl naziunal pon esser ina dumonda centrala dal destin futur da la pbd. El quinta che quai gartegia era gia al support da la colliaziun da glistas dal center (pcd, pld e pbd). La glista da la pbd è era colliada cun la glista da la pbd dals giuvenis. Nunrealistic na saja quai betg, tant pli l'ultima giada han mo 300 vuschs mancà per cuntanscher questa finamira. Tuttina quinta la pbd era questa giada cun in resultat fillà.

Furmar a moda constructiva l'avegnir da la Svizra

Sco partida dal mez orientada vers soluziuns raschunaivlas s'engaschia la pbd per furmar a moda constructiva l'avegnir d'ina Svizra moderna ch'ha success. Quai vul la pbd cuntanscher cun ina politica objectiva e gigina, tschertgond en il dialog cumpromiss raschunaivels e soluziuns acceptablas per ina maioritad, senza insister sin premissiuns nunrealisticas. Per pudair realisar soluziuns tschertga la pbd activamain allianzas cun las autras partidas dal center.

L'istorgia dal provediment da vegliadetgna en Svizra mussia ch'ins haja attribui memia pauc atenziun als facturs econo-

mics. En consequenza da quai saja la finanziaziun persistente per las generaziuns futuras periclitada. Gia baud haja la pbd pretendi reglas fiscalas sco in frain da debits tar las assicuranzas socialas. La discussiun davart la vegliadetgna da pensiun stoppia perquai s'orientar – senza emeziuns – als fatgs economic e demografics relevants. Cun l'intent da depolitisar in pau la dumonda da la vegliadetgna da pensiun ha la pbd pretendi d'introducì in automatissem dependent da las aspectativas da vita creschentas per fixar la vegliadetgna da pensiun. Plinavant postulescha la pbd da sutta-metter persunas che lavuran gia a partir da 18 onns a l'obligaziun da pajar contribuziuns a la cassa da pensiun e da megliar las schanzas da la generaziun pli attempada sin il martgà da lavur. Era duai vegnir realisà novas pussaivladads per investiziuns supplementaras da las cassas da pensiun sco era d'examinar novas mesiras per rinforzar il provediment privat.

Provediment da vegliadetgna per las generaziuns futuras

Per il cusseglier naziunal ladin *Duri Campell* che sesa dapi 2015 en il cussegl naziunal è il provediment da vegliadetgna sper l'agricultura in tema central. «Pertge gia l'onn passà ha l'AVS stuì registrar ina sperdita da passa duas milliardas e las calculaziuns da l'Uffizi federal per las segiradas socialas prognostigescha per la fin da 2034 schizunt il bancrut da l'emprima pitga da provediment da vegliadetgna», uschia Campell. Ina contribuziun per megliar questa situaziun saja la moziun da la pbd che pretenda d'armonisar ils pes dal provediment ad in pe unitar tar ils bonus da vegliadetgna. Plinavant pretendia sia fracziun che giuvenils pajan gia a partir da 18 onns en la segunda pitga e che la vegliadetgna da pensiun possia vegnir colliada cun las aspectativas creschentas da vegliadetgna. «I dovra finalmain refurmas or d'in'optica integrala», punctuescha Campell.

Per la Partida burgais-democratica vegni uss serius sch'ella vul pudair mantegnair ses sulet mandat en il parlament federal: Stefan Darnuzer, Edith Gubelmann-Battaglia, cusseglier naziunal Duri Campell, Martha Widmer-Spreiter e Daniel Buchli (da san.).

FOTO O. AEBLI-ITEM

Tgira umana e dignitad en la vegliadetgna

Tenor la candidata *Martha Widmer-Spreiter* tschessa la qualitat da la tgira rapidamain en Svizra. Sut squitsch da spargn mainia quai parzialmain a situaziuns nunresponsablas per il personal e betg dignas per ils dependents da tgira. Perquai pretenda la pbd dal cussegl federal in pachet da mesiras per segirar ina tgira umana e per eliminar las mancanzas vargugnusas. En Svizra ed en il Grischun survegnia mo radund la mesadad da las persunas da tgira che sajan necessarias era la pussaivladad d'absolver ina scolaziun. Quai betg perquai ch'i dettia memia paucas interessentas, mabain perquai ch'i manchian cunzunt posts da furmaziun correspundents, di la tgirunza diplomada e deputada Widmer.

Cumbatter la mancanza da personal qualifitgà

Ina mancanza da personal qualifitgà constatescha era *Stefan Darnuzer* dentant en il sector da Mint. El punctuescha ch' il sistem da furmaziun dual da la Svizra saja in model da success che vegnia schizunt considerà en l'exteriur sco exempel per cumbatter la dischoccupaziun massiva dals giuvenils. Duas terzas dals giuvenils svizzers absolvan in giarsunadi. Per mitigiar la mancanza acuta da personal qualifitgà en connex cun il svilup demografic stoppian ins introducì mesiras urgentas per megliar l'attractivitat da las professiuns dad in-schigners e spezialists da las scienzas natirals e da la tecnica. La cumpetenzza d'analisar problems e da tschertgar soluziuns adequatas che vegnan pretendidas en las professiuns tecnicas na sajan betg mo impurtantas en l'economia privata, anzi, er en la politica naziunala, accentuecha l'inschigner Darnuzer.

Era per *Edith Gugelmann-Battaglia* è la scolaziun e furmaziun la basa existenziala per la giuventetgna odierna e per las generaziuns futuras. Per garantir er en l'avegnir la qualitat da la scolaziun e furmaziun stoppian in tegnaire bain en egl las consequenzas dal Plan d'instrucziun 21. Nua ch'i saja necessari stoppian ins avair il curaschi da far adattaziuns e midadas, constatescha la deputada da la Regiun Viamala. Per ella en temas sco il provediment da vegliadetgna, la sanadad publica, il clima e l'egualitad d'um e dunna impurtants, «pertge la vaira pussaivladad da cumbinar professiun e famiglia è ina sfida ed in element central sin la via d'ina egualitad efectiva tranter um e dunna».

Il clima pertutga nus tuts

Sco emprima partida burgaisa haja la pbd gia pretendi l'onn 2011 ina sortida ordinada da l'energia atomara ed haja dapi alur gidà a furmar la vieuta d'energia. A pèr cun las sfidas ecologicas haja la pbd dentant adina er accentuà las schanzas economicas. Pertge ideologias missiunaricas na mainian betg a soluziuns acceptablas per la maioritad. «La midada dal clima è ina realitad», uschia *Daniel Buchli*, il selvicultur da revier e deputà da la Val Stussavgia. La midada dal clima laschia er enavos en Svizra fastizs vesavels.

Periodas da chalira, stemprads e tempestas, boas ed auaziuns sco er il maletg sa midont dals gauds sajan signals evidents ed alarmants, manegia il convischin uriund e domicilià ed engaschà sco selvicultur da revier en ina val muntagnarda. «En il rom da la strategia d'energia 2050 vi jau che la Svizra contribueschia al megliarment dal clima cun ina lescha efficienta per reducir las immisiuns da CO₂.»